

2021 m. Sausis – rašytojo Liudo Dovydeno 115-ųjų gimimo metinių mėnuo

Gimė 1906 01 01 Trumpiškyje Rokiškio r. – 2000 07 04 Vilniuje.

Autobiografijoje Liudas Dovydenas rašė, kad jo visų *universitetų pradžia ir pabaiga* buvo Čedasų (Rokiškio r.) pradžios mokykla, iki kurios nuo gimtinės Trumpiškio kaime – 1,5 km. Šių pietinių sėlių progentės savasties ženklai, lygumų krašto gamta ir namų aplinka formavo L. Dovydeno asmenybę ir kūrybinį pradą. Pagarbą mokslui ugdė tėvai. Į mokyklą teko kulniuoti tėvo padirbtais liepiniais medpadžiais. Motina liepusi saugoti apavą, tai mažasis Liudas dažnai eidavo basas, klumpes nešdamas rankose. Dievo apdovanotas literatūriniu talentu, baigęs tik tris pradžios skyrius savamokslis rašytojas per devynerius metus išleido dvylika knygų.

Likimo nublokštas į JAV, L. Dovydenas sukūrė tėviškę primenančią sodybą, neapleido kūrybos, rašė gimta aukštaitiška tarme, dirbo žurnalistinį darbą, redagavo lietuviškus leidinius. Nuo 1928 m. bendradarbiavo periodinėje spaudoje, laimėjo premiją žurnalo „Pavasaris“ monologų konkurse. 1930 m. žurnalo „Jaunųjų pasaulis“ skelbtame novelių konkurse gavo I laipsnio premiją. 1936 m. paskirta Lietuvos valstybinė premija už romaną „Broliai Domeikos“.

1996 m. už nuopelnus Lietuvai apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu. 1998 m., būdamas 92-ųjų metų amžiaus, kartu su žmona Elena grįžo į Lietuvą., tvarkė ir ruošė leidybai savo kūrybos raštus. Gyvenimo saulėlydį praleido nuosavame name Vilniuje. 1998 m. paskutinį kartą apsilankė gimtinėje.

Rašytojo gimtinę mena 1989 m. rašytojo sūnėno V. Dovydeno iniciatyva senojo kaimo vietoje pastatytas akmuo su užrašu „Trumpiškio kaimas“ (po kelerių metų šalia šio užrašo iškaltas tekstas: „Rašytojo Liudo Dovydeno gimtinė“). 2015 m. šalia paminklinio akmens pastatytas informacinis stendas (pagal bibliotekos projektą). Čia kasmet, nuo 2010 metų, kai Rokiškio krašte teikiama literatūrinė Liudo Dovydeno premija (įsteigta 2007 m. Lietuvos rašytojų sąjungos ir teikiama už geriausią lietuvišką metų romaną, atvyksta JAV gyvenantis L. Dovydeno sūnus, fotomenininkas Jonas Dovydenas (premijos mecenatas, L. Dovydeno raštų leidimo iniciatorius), premijos laureatas ir kiti premijos teikimo iškilnių svečiai.

2002 m. kraštiečių iniciatyva rašytojo vardas buvo suteiktas Čedasų pagrindinei mokyklai. (2009 m. uždaryta). Medžiaga apie rašytoją, nuotraukos, laiškai, mokyklos metraštis laikomas buvusiam mokyklos pastate, šalia bibliotekos įsikūrusiame muziejuje. Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos rankraštyne saugomi L. Dovydeno dovanoti rankraščiai ir vokas su sauja tėviškės žemės, ilgus metus laikyta JAV ir sugrįžusia atgal į Rokiškio kraštą.

2016 m. šalia Čedasų kaimo bibliotekos, bendruomenės ir muziejaus, saugančių garbaus kraštiečio atminimą – Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos iniciatyva pastatytas medžio drožinys

L. Dovydeni (medžio drožėjas Gintaras Varnas), pasitinkantis skaitytojus ir svečius bei primenantis knygos, mokslo ir kūrybos vertę žmogaus gyvenime.

Liudo Dovydeno kūryba.